

Til KHMs styre
Fra Ass. museumsdirektøren

Sakstype: S 24 22 Drøftingssak
Møtedato: 30.09.2022
Notatdato: 14.09.2022

Kulturhistorisk museums arealsituasjon og det realpolitiske handlingsrommet.

Bakgrunn

KHMs utfordrende arealsituasjon har gjentatte ganger vært presentert for styret, ikke minst gjennom 2021. Det vises her spesielt til referat fra styrets behandling av sak [S 24/21 Hovedsaker for styret 2022](#), pkt. 6 og til styrets behandling av [sak S30/21 Rehabilitering av Historisk museum – Status og vei videre](#).

I henhold til protokoll fra styremøte 26. august 2022 etterlyser styret i forbindelse med behandlingen av sak S17/22 – *Hovedsaker for styrets arbeid 2023* en ny orientering om museets arealsituasjon og -strategi, herunder prosess for nytt magasinbygg.

Saksframleggene S24/21 og S30/21 samt UiOs masterplan for eiendommer, gir fremdeles de viktigste strategiske rammene for håndtering av museets arealutvikling.

Etter ønske fra styret og universitetsdirektøren utredes for tiden fem ulike alternativer for helhetlig løsning av KHMs arealbehov. Disse fem alternativene er:

- 1) Nullalternativ ved at leien av Kabelgaten 36 på Økern videreføres, mens øvrig arealbehov løses gjennom rehabilitering av Historisk museum, Frederiks gate 3 og leide lokaler i sentrum. VTM bygges på Bygdøy.
- 2) Alternativ der KHMs arealbehov med unntak av VTM løses i sentrum. Heri ligger nybygget kontor-, laboratorie- og magasinfasiliteter i Frederiks gate 3, rehabilitering av Historisk museum og Frederiks gate 3 samt overtakelse av Nasjonalgalleriet og/eller nybygg på Tullinløkka.
- 3) Alternativ med innplassering av museets laboratorie- og magasinfasiliteter (eventuelt kontorbehov for feltvirksomheten) i Kjemibygningen på Blindern sammen med Naturhistorisk museum. Øvrig arealløsning som 2.
- 4) En tilsvarende løsning som 3, men ved etablering av nybygg på Tøyen i stedet for Blindern.
- 5) Etablering av fjernmagasin utenfor Oslo med utflytting av tilhørende virksomhet. Øvrig arealløsning som 1 (nullalternativ) eller 2.

På bakgrunn av utredningen skal det skisseres minst tre ulike strategier for hvordan arealsituasjonen skal reises som politisk sak, herunder ulike finansieringsmodeller.

Status

Det er opprettet en arbeidsgruppe ledet av Eiendomsavdelingen som med utgangspunkt i magasin-, kontor- og laboratoriesituasjonen på Økern, kartlegger arealbehov for ulike løsninger i tråd med punktene over. Videre gjør Eiendomsavdelingen en utredning av rehabilitering av

Historisk museum. Eiendomsavdelingen har også iverksatt en utredning for ombygging og ny bruk av kjelleren i Domus Media. Utredningen omfatter etter innspill fra museumsledelsen også en flytting av KHMs arkiv som nå er i Historisk museum og Avdeling for universitets- og vitenskapshistorie som nå er på Blindern.

En vesentlig forskjell fra situasjonen i 2021, da saken sist ble drøftet av styret, er at statens investeringsvilje i universitetsbygg og i Oslo sentrum er strammet inn til et absolutt minimum. Videre har eskalerende utgifter ved realisering av VTM dreid museets strategiske arbeid mot å sikre best mulig finansiering av dette prosjektet. Dette får ubetinget konsekvenser for KHMs og UiOs handlingsrom med hensyn til å løse museets totale arealbehov på kort sikt. Statens investeringsvilje i KHM/UiO og Oslo sentrum kan imidlertid endre seg på noe lengere sikt.

Trelokasjonsmodellen som ble akseptert av Kunnskapsdepartementet i 2012 bygget på følgende definisjon av museets arealbehov (brutto/funksjonsareal):

Nybygg på/under Tullinløkka	6 580 kvm
Historisk museum	3 200 kvm
Ved Tullinløkka (kontor)	3 480 kvm
<u>SUM Sentrum</u>	<u>13 260 kvm</u>
VTM	7 100 kvm
Økern/magasin	10 140 kvm
Totalt	30 500 kvm

I dagens situasjon disponerer KHM følgende areal:

Sentrum:

Kontorer:	
St.Olavs gt	968 kvm
Fr. gt. 3	361 kvm
HM	806 kvm
Sum	2195 kvm
Utstilling/publ.:	2464 kvm
<u>Totalt sentrum</u>	<u>5120 kvm</u>
Økern:	8804 kvm
VSH:	2810 kvm
Totalt	16734 kvm

Det er dermed ca. 14 000 kvadratmeter museet per i dag mangler for å ha en tilfredsstillende arealløsning i henhold til kravene satt i 2012. Bemanningen har i mellomtiden økt betraktelig i omfang, først og fremst gjennom oppdragsfinansierte stillinger.

Til diskusjon

Hovedspørsmålet som styret må ta stilling til er hvordan museet på den ene siden skal arbeide for å realisere ambisjonene fra 3-lokasjonsmodellen og Universitetets Masterplan for eiendom, men

på den andre siden også må vurdere hvordan det skal skapes framskritt, gitt de politiske og samfunnsøkonomiske omstendighetene.

På svært kort sikt (fram til 2024-2026) er følgende scenario (0-alternativ) svært plausibelt:

UiO pusser opp salene i HM og gjør minimalt med øvrig bygningsmasse

Utstillingsarealet blir som i dag	2464 kvm
KHM blir på Økern og Brobekkveien	8804 kvm
KHM disponerer deler av Frgt3	361 kvm
Beholder leie i St.Olavsgt. 29	968 kvm
Beholder kontorene i HM	806 kvm
Realiserer VTM2	6100 kvm
Totalt	19503 kvm

På litt lenger sikt (2024-2034) er et 0+-alternativ en nøktern ambisjon. Dette vil innebære at:

UiO rehabiliterer HM

Utstillingsarealet øker til	3750 kvm
Cafe, garderobe, butikk og vitensenter i kjeller	1100 KVM
Ny inngang på Tullinløkka via kjeller	

KHM blir på Økern, men øker arealet til 11000 kvm

KHM og UB disponerer hele Frgt3 og flytter deler av kontorvirksomheten og bibliotek

fra HM til Frgt3	2100 kvm
Beholder leie i St.Olavsgt. 29	968 kvm
VTM 1 realiseres	7100 kvm
Totalt	26018 kvm

Museumsledelsen forutsetter her at samarbeidet med Eiendomsavdelingen om alternativer til Økern holder fram som planlagt. Antakelig er ikke UiO avhengig av støtte fra regjeringen for å finne en løsning, selv om man velger å leie et annet sted. Museumsledelsen holder det imidlertid som mest sannsynlig at museet blir på Økern med reforhandlet kontrakt i den aktuelle perioden.

UiO legger opp til en totalrehabilitering av Historisk museum i perioden 2027-2034. Rehabilitering vil kunne påbegynnes etter at Vikingtidsmuseet åpner. UiO forutsetter at midler til rehabilitering vil komme over statsbudsjettet. Det vil bli en strategisk utfordring å lykkes med at regjeringen prioriterer Historisk museum.

Museumsledelsen ser det som sannsynlig at IAKH vil flytte fra Frederiks gate 3 i det aktuelle tidsrommet, slik at UB og KHM alene kan samlokaliseres i dette bygget. Dagens bygg er imidlertid ikke stort nok til å avvike leiekontrakten i St. Olavs gate 29, selv om IAKH flytter ut.

Arealsituasjonen sett under ett rammer inn to hovedspørsmål til styret:

- 1) Hvordan skal museet arbeide optimalt for å sikre raskest mulig rehabilitering av Historisk museum? Er det mulig å foregripe deler av rehabiliteringen, slik at museumsbygget vil framstå som mer interessant, innbydende og tidsmessig?
- 2) Hvordan skal museet kalibrere kortsiktige ambisjoner med de langsiktige planene om god campusutvikling på Tullinløkka og en full realisering av arealplanen fra 2012?